

Zwin wordt Zwin+

V

an alle natuurgebieden in Vlaanderen is er geen een zo populair als het Zwin. Het is één van de laatste drie gebieden aan de Belgische kust waar het tij nog vrij spel heeft, en dat is meteen ook de reden waarom het een waar walhalla is voor waad- en trekvogels. De provincie West-Vlaanderen, de afdeling Kust van het agentschap Maritieme Dienstverlening en Kust en het ANB hebben grootse plannen voor het Zwin. Liefst 120 hectare polder wordt weer toevertrouwd aan de grillen van de zee, van het Zoute tot aan de Nederlandse grens komt er één aaneengesloten natuurgebied en het bezoekerscentrum en het vogelpark krijgen een eigentijdse inrichting.

Verzanding

Wanneer het in Gent nog pijpenstelen regent, bereid ik me voor op een ongure uitstap. Maar zoals dat vaak gaat, klaart het in de polders voorbij Brugge snel op en komt een waterzonnetje vertellen dat de kust niet veraf meer kan zijn. In het station van Knokke heb ik afgesproken met **Brenda Bussche**. Als provinciaal directeur van het ANB in West-Vlaanderen is zij als geen ander op de hoogte van de uitbreidings- en verbeteringswerken in het Zwin, thans een natuurdomein van 179 hectare dat in 2006

aangekocht werd door ANB. “Het Zwin wordt uitgebreid om de verzanding tegen te gaan”, vertelt ze. “Dat probleem vormt immers de grootste bedreiging voor het voortbestaan van het Zwin als natuurgebied. Als we niet tijdig ingrijpen, dan slibt de geul die het Zwin met de Noordzee verbindt helemaal dicht en gaat het slikken- en schorregebied verloren. Voor de natuurwaarden in het Zwin, die trouwens internationaal beschermd zijn, is de uitbreiding dus levensnoodzakelijk. Meteen draagt dit

Zwinproject ook bij aan een ander doel. Vlaanderen en Nederland hebben afgesproken het Schelde-estuarium veilig, toegankelijk en natuurlijk te maken. Daarom moet in verschillende zones langs de Schelde een aantal nieuwe natuurgebieden worden ingericht. Een groter Zwin voegt zo een flinke oppervlakte getijdennatuur toe aan het gebied van de Scheldemonding.”

Het Zwin is een beschermd natuurgebied op de grens tussen Vlaanderen en Nederland, in de gemeenten Knokke-Heist en Sluis.

Het is ingesloten tussen de duinen en een hoge dijk en staat via een geul in verbinding met de Noordzee. Het Zwin is het laatste overblijfsel van de historische toegangsheul naar het middeleeuwse Brugge. Tweemaal per dag stroomt bij hoog tij een grote hoeveelheid zeewater het gebied binnen. Daarom noemen we het Zwin een intergetijdengebied. Dit zoute water zorgt voor heel speciale omstandigheden en het creëert een uniek biotoop: slikken en schorren. Hierdoor heeft het Zwin een bijzondere plantenrijkdom en is het een paradijs voor vogels. Het Zwin is niet alleen een ideaal broedgebied voor veel vogelsoorten, maar voor heel wat trekvogels die de kustlijn volgen is het ook een belangrijke tussenstop op hun lange reis.

Polders

We rijden van het station van Knokke richting Zwin. Via de Leon Lippensdreef arriveren we bij de Internationale Dijk. We laten de auto voor wat ie is, klimmen de dijk op en houden halt bij een groepje Franse wetenschappers dat gegidst wordt door regio-

beheerder Kust **Jean-Louis Herrier** van het ANB. Van hier heb je een prachtig uitzicht over het Zwin, maar ook over de polders die binnenkort bij het gebied zullen horen. De dijk waarop we staan, zal immers worden afgebroken zodat de Willem-Leopoldpolder,

die zich achter ons uitstrekt, deel zal uitmaken van het overstromingsgebied van de Zwinheul. Niet voor iedereen is de Zwinuitbreiding even welkom, merk ik op. "Dat klopt, door de ontpoldering zullen er landbouwers grond verliezen", vertelt **Brenda Bussche**. "Om hen voor deze verliezen te compenseren, wordt een vergoedingsregeling uitgewerkt. De betrokken gronden kunnen bovendien geruild worden via een grondenbank. Op die manier willen we de ruimtelijke keuzes die voor het Zwin gemaakt zijn, ook voor andere sectoren aanvaardbaar maken."

Voor

Na

© Luchtfoto's Tom Linster

© Tom Linster

Dievegatkreek

De polder ligt lager dan het huidige natuurgebied, waardoor hij rijkelijk zal overstromen. Meer nog dan het Zwin zelf, dat enkel bij springtij nog onder water komt. De ecologisch waardevolle Dievegatkreek, een restant van de vroegere Zwingeel die van noord naar zuid door de polder loopt, zal zowat permanent onder zout water staan. De huidige, thans sterk verzande Zwingeel zal fors verbreed en uitgediept worden. De uitgegraven grond kan gebruikt worden om eilandjes in de overstromde vlakte te creëren. “Voor kolonievormende vogels zoals onder meer visdief en kokmeeuw kan dit opnieuw een uitgelezen broedsite worden”, komt Jean-Louis Herrier toelichten. “Slikken overstromen bijna tweemaal daags, zodat er maar weinig planten groeien. In het slib krioelt het wel van de bodemdier-tjes: een gedekte tafel voor alle wadvogels die zich aan de kustlijn ophouden. Schorren overstromen slechts een paar keer per jaar, waardoor er typische planten groeien zoals zeekraal en lamsoor. De schorren en hun overgangen naar de duinen bieden vogels, zoals tureluur, scholekster, graspieper en veldleeuwerik een prima beschutting om te broeden en vormen, mits begrazing, botanische parels met onder meer het roze bloeiende Engels gras en het melkkruid. De getijden zorgen voor een netwerk van poeltjes met verschillende zoutgehaltes, waardoor je heel verschillende biotopen krijgt, op een steenworp van elkaar.”

Royaal uitzicht

We wandelen een eindje verder op het fietspad langs de dijk die zal verdwijnen. Rechts van me strekt zich de Willemeleopoldpolder uit, links zie ik vooral een oninteressante muur van gras waar ik het Zwin zou moeten zien. Gelukkig wordt bij de geplande werken rekening gehouden met het feit dat wandelaars en fietsers willen genieten van het uitzicht. Brenda Bussche: “Recre-

atie is een belangrijk uitgangspunt van de vernieuwing. Van op de nieuwe dijk zal je dan ook royaal over het Zwin kunnen uitkijken. Er komt trouwens ook een netwerk van kijkplaatsen op de dijk, waar je kan afstappen aan een bankje om uit te rusten bij een mooi panorama. En ook in het Zwin zijn de mensen welkom: we voorzien enkele wandellussen door het natuurgebied, en ook in de overstromingsgebieden kan je wandelen. Onder begeleiding van een gids, uiteraard, want een intergetijdengebied is niet zonder risico's.”

Kleyne Vlakte

Nog zo'n vergezicht komt er aan het nieuwe terras bij het nieuwe bezoekerscentrum. Wie daar een pitstop houdt, zal kunnen genieten van een ander deelgebied van het Zwincomplex: de Kleyne Vlakte. Dat is een 222 hectare uitgestrekte duin- en weidegebied tussen het Zoute en het Zwin dat grondige veranderingen zal ondergaan naar aanleiding van het Europese LIFE-project ZENO. Jean-Louis Herrier is enthousiast: “Dit duin- poldergebied heeft echt al heel wat bestemmingen gehad voordat het natuurgebied werd: een golfterrein, een jumping een zwembad, zelfs een vliegveld. Door het terrein op sommige plaatsen uit te diepen zullen er opnieuw krekens en andere plassen ontstaan. Dat moet de Vlakte weer aantrekkelijker maken voor steltlopers als kluut, tureluur, kievit, kleine zilverreiger en hopelijk lepelaar. Die gingen sterk achteruit door menselijk ingrijpen.”

Zwin International Airport

Een flink stuk wandelen en een frisse neus later bereiken we de parking van het huidige bezoekerscentrum en het vogelpark. Ook hier wordt radicaal gekozen voor vernieuwing: alle gebouwen die er nu staan zullen worden afgebroken. Met het nieuwe

bezoekerscentrum wil men alle informatie en logistiek in één duurzaam, modern gebouw onderbrengen, op een mooie manier die past bij de omgeving. Bussche: “Het bezoekerscentrum wordt een groen huis, opgetrokken uit duurzame materialen zoals hout met een FSC-label. In het vogelpark gaan we voor natuurlijke vijvers; doordat we enkel nog inheemse vogelsoorten zullen 'tonen', worden op lange termijn de vogelkooien overbodig. Het is echt de bedoeling dat park en bezoekerscentrum zo weinig mogelijk opvallen in het landschap. Zo wordt ook het overdekte kijkcentrum dat via het bezoekerscentrum te bereiken zal zijn, volledig in de dijk ingebouwd. De bedoeling is een beetje dat je, zoals in een luchthavenlounge, over de 'start- en landingsbanen' van de vogels kan uitkijken. Die luchthavensfeer willen we in het hele bezoekerscentrum creëren: dat is ook een geweldige kapstok om onze natuureducatieve projecten aan op te hangen. Er komt een interactieve permanente tentoonstelling met moderne technologieën, wat volgens ons de kinderen meer zal aanspreken dan een wandeling langs de vogelkooien.”

Een luid geklepper maakt een eind aan ons gesprek. Ik kijk naar boven: hoog op de roofvogelkooi zit een ooievaar te glunderen. Binnenkort is het hier weer helemaal van hem.

Meer info:

brenda.bussche@lne.vlaanderen.be,
tel. 050 45 41 76
www.zwin.be

“Samen voor een beter Zwin”

